

8. Perjantaina 13 päivänä helmikuuta 1998

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ainoa käsittely

1) Hallitusmuodon 36 c §:ssä tarkoitetut valtioneuvoston jäsenten sidonnaisuudet (muutos min. Lipponen, Halonen, Norrback, Enestam, Backman, Taina, Skinnari, Aura, Kalliomäki, Mönkäre, Huttu-Juntunen ja Jaakonsaari osalta) 207

Valtioneuvoston kirjelmä VN 1/1998 vp

2) Hallituksen esitys miinojen, ansojen ja muiden taisteluvälineiden käyttöä koskevista kielloista ja rajoituksista tehdyn muutetun pöytäkirjan hyväksymisestä 208

Hallituksen esitys 205/1997 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 2/1998 vp

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Alaranta, Andersson J., Halonen, Jaakonsaari, Jääteenmäki, Kanerva I., Karhunen, Koistinen, Koskinen Jari, Krohn, Laitinen, Metsämäki, Rajamäki, Rehn, Rinne, Rosendahl, Saapunki, Smeds, Tulonen ja Vehviläinen.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuu ed. Jääteenmäki.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä
sairauden perusteella edustajat Alaranta, Rehn ja Vehviläinen,
virkatehtävien perusteella edustajat J. Andersson, Jaakonsaari ja Metsämäki sekä
muun syyn perusteella edustajat Koistinen, Laitinen, Rajamäki, Rinne, Saapunki ja Tulonen.

Uudet hallituksen esitykset

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että tasavallan presidentti on tänään 13 päivänä helmikuuta 1998 antanut eduskunnalle hallituksen esityksen n:o 3.

Kirjalliset kysymykset

Merkitään saapuneiksi vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 1311, 1319 ja 1323—1325/1997 vp.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Hallitusmuodon 36 c §:ssä tarkoitetut valtioneuvoston jäsenten sidonnaisuudet (muutos min. Lipponen, Halonen, Norrback, Enestam, Backman, Taina, Skinnari, Aura, Kalliomäki, Mönkäre, Huttu-Juntunen ja Jaakonsaari osalta)

Ainoa käsittely
Valtioneuvoston kirjelmä VN 1/1998 vp

Puhemies: Käsittelyn pohjana on 5 päivänä helmikuuta 1998 päivätty valtioneuvoston kirjelmä ja sen liitteenä olevat ilmoitukset muutoista kirjelmässä mainittujen valtioneuvoston jäsenten selvityksiin sidonnaisuuksistaan. Nämä selvitykset on esitelty eduskunnalle aiemmin. Valtiopäiväjärjestyksen 38 b §:n mukaan eduskunta ei tee päätöstä kirjelmän johdosta.

Keskustelua ei synny.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Hallituksen esitys miinojen, ansojen ja muiden taisteluvälineiden käyttöä koskevista kielloista ja rajoituksista tehdyn muutetun pöytäkirjan hyväksymisestä

Ainoa käsittely

Hallituksen esitys 205/1997 vp

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 2/1998 vp

Puhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 2.

Keskustelu:

Ed. Aaltonen: Arvoisa puhemies! Ulkoasiainvaliokunnan mietintö koskee hallituksen esitystä, jossa ehdotetaan hyväksyttäväksi vuonna 1996 muutettu miinojen, ansojen ja muiden taisteluvälineiden käyttöä koskevia kieltoja ja rajoituksia koskeva pöytäkirja. Se liittyy yleissopimukseen sellaisten tavanomaisten aseiden käytön kielloista ja rajoituksista, joiden voidaan katsoa aiheuttavan tarpeettoman vakavia vammoja tai olevan vaikutuksiltaan umpimähkäisiä. Pöytäkirja sisältää humanitaariselta kannalta merkittäviä uudistuksia, sillä sen soveltamisalaa laajennettiin kosemaan myös valtion sisäisiä aseellisia selkkauksia ja soveltuvien osin myös rauhanaikaa. Pöytäkirjassa kielletään käyttämästä sellaisia jalkaväkimiinoja, jotka eivät täytä pöytäkirjassa asetettuja havaittavuusvaatimuksia.

Jalkaväkimiinojen kieltäminen on ollut kansainväliselle yhteisölle erittäin ajankohtainen tavoite viime aikoina. Valiokunta ottaa kantaa sitä koskevaan sopimukseen, joka avattiin 3.12.1997 allekirjoitettavaksi Ottawassa. Valiokunta pitää sen sisältämää humanitaarisiin syihin perustuvaa täysikieltoa oikeana lopullisena ratkaisuna jalkaväkimiinaongelmaan. Samalla ulkoasiainvaliokunta toteaa, että Suomen hallitus joutuu ennen

siihen liittymistään arvioimaan Suomen puolustukselle täysikiellosta aiheutuvat mahdolliset ongelmat.

Jalkaväkimiinat ovat muodostaneet oleellisen osan Suomen alueellista puolustusdoktriinia. Miinoitteiden käyttö on Suomessa suhteellisesti tärkeämmässä asemassa kuin useissa Euroopan maissa. Suomessa ei ole kuitenkaan rauhan aikana asetettuja miinoitteita tai miinoitettuja alueita. Suomessa ei ole valmistettu jalkaväkimiinoja vuoden 1981 jälkeen eikä Suomi ole koskaan vienyt jalkaväkimiinoja ulkomaille. Suomi on myös osallistunut aktiivisesti miinanraivaustöiden tukemiseen kehitysmaissa.

Ulkoasiainvaliokunnan käytettävissä oli asiaa käsitellessään ulkoasiainministerin asettaman työryhmän raportti siitä, millä aikataululla ja millä lisäkustannuksilla jalkaväkimiinat olisi mahdollista korvata Suomen puolustuksessa. Työryhmä arvioi, että jalkaväkimiinoista luopumisen jälkeen Suomen itsenäisen ja uskottavan puolustuksen säilyttäminen edellyttää miljardiluokan kustannuksia. Tarkastelematta lähemmin työryhmän esityksiä valiokunta pitää myönteisenä, että Suomi, joka osallistui Ottawan kokoukseen tarkkailijana, on joka tapauksessa ilmoittanut tukevansa jalkaväkimiinojen tehokasta ja maailman laajuista kieltoa ja arvioi omaa mahdollisuuttaan allekirjoittaa Ottawan sopimus.

Täyskielto tavoitetta voidaan edistää niin sanotun Ottawan prosessin ohella muilla kansainvälisillä foorumeilla muun muassa Geneven aseidenriisuntakonferenssissa eli Cd:ssä, jossa on mahdollista pyrkiä saamaan Ottawan sopimuksen ulkopuolelle jäävät tärkeät jalkaväkimiinojen tuottaja- ja viejamaat mukaan täysikieltoon. Mielestäni maailmanlaajuisesta täysikiellosta tulisi neuvotella ensisijaisesti Cd:ssä, joka on pysyvä, monenkeskinen aseidenriisuntakysymyksiä käsittelevä elin.

Tutustuessaan marraskuussa 1997 YK:n yleiskokouksessa ajankohtaisiin aseidenriisuntakysymyksiin ulkoasiainvaliokunnan valtuuskunta totesi Ottawan ja Geneven prosesseja koskeneiden päätöslauselmien käsittelyn ja niitä koskeneiden äänestysten tulosten osoittavan, ettei näiden prosessien välillä ole erottavaa kuilua. Omalta osaltaan Suomi ei ollut suosittamassa Ottawan prosessia korostavaa päätöslauselmaa, mutta äänesti sen puolesta. Suomi oli sen sijaan kanssasuositajana Geneven aseistariisuntakonferenssin roolia korostavassa päätöslauselmassa. Molemmat päätöslauselmat hyväksyttiin suurella

enemmistöllä vain harvojen jäsenvaltioiden pidättäytyessä ottamasta kantaa.

Samassa yhteydessä yleiskokouksessa hyväksyttiin yksimielisesti Ruotsin esittämä päätöslauselma, joka koskee hallituksen esityksen tarkoittamaa yleissopimusta, niin sanottua Ccw-sopimusta. Suomi hyväksyi yleissopimuksen ja sen kolme pöytäkirjaa toisena valtiona maailmassa toukokuussa 1982. Sen osapuolina on tähän mennessä 69 valtiota, joiden joukossa ei kuitenkaan valitettavasti ole miinaongelman pahimmin koettelema maita, muun muassa useimpia Afrikan maita.

Arvoisa puhemies! Ccw-sopimus ei sisällä sellaisia määräyksiä, jotka aiheuttaisivat Suomen turvallisuuspolitiikan ja maanpuolustuksen kannalta ongelmia. Se on toistaiseksi pisimmälle viety yritys helpottaa maamiinojen käytöstä tulevaisuudessa syntyviä ongelmia. Nyt käsiteltävä pöytäkirja pyrkii rajoittamaan sellaisten miinojen käyttöä, joka viime vuosikymmeninä on aiheuttanut pahimmat tuhot kehitysmaiden sodissa. Toisaalta on todettava, että sopimus ei ole juurikaan vaikuttanut 15 viime vuoden aikana käytyihin sotiin, joista tuhoisimmat on käyty juuri kehitysmaiden alueilla. On valitettavaa, että kansainvälinen humanitaarinen oikeus yleensä reagoi uusiin ilmiöihin vasta silloin, kun haitat ovat tulleet selvästi esille. Tämä ei sinänsä vähennä humanitaaristen sopimusten merkitystä, mutta vaikuttaa arvioihin niiden tehokkuudesta.

Ed. T a r k k a : Rouva puhemies! Suomalaiset ruoskivat itseään ja toisiaan alemmuudentunteeseen itseinhoon siksi, että yli sata valtiota on allekirjoittanut Ottawan sopimuksen henkilömiinojen kieltämisestä mutta Suomi ei. Ja kyllähän se kuulostaakin kamalalta.

Ottawan sopimus yrittää ratkaista asian, jota on ennenkin yritetty ratkaista, viimeksi vuonna 1980 hyväksytyllä Geneven sopimuksella. Tämä yleissopimus ja sen kolme alkuperäistä lisäpöytäkirjaa kieltävät miinojen summittaisen käytön ja niiden suuntaamisen siviiliväestöön. Ne velvoittavat rekisteröimään maastoon asetettujen miinojen sijainnin ja purkamaan miinoitteet vihollisuuksien päätyttyä.

Tänään käsiteltävässä hallituksen esityksessä on kysymys Geneven miinasopimuksen jatkojaloituksesta ulottamalla miinojen käyttökielto sisällissotiin, lisäämällä miinojen havaittavuutta, täsmentämällä miinakenttien merkintävaatimuksia ja rajoittamalla näiden aseiden kansain-

välistä kauppaa. Useimmat niistä humanitaarisista ongelmista, joiden ratkaisemista Ottawan sopimus yrittää, ovat syntyneet vuoden 1980 jälkeen. Geneven pöytäkirja ei siis ole pystynyt ratkaisemaan miinakysymystä.

Onko Ottawan sopimuksella sitten sellaisia ominaisuuksia, joiden perusteella sen voisi ennustaa onnistuvan siinä, missä Geneven pöytäkirja on epäonnistunut? Molemmat asiakirjat ovat paperille kirjoitettuja sanoja. Vakiintuneet sivistysvaltiot eivät ole aiheuttaneet henkilömiinoista syntyneitä humanitaarisia ongelmia. Niitä ovat aiheuttaneet epävakaaat valtiot ja löysästi organisoituneet pyssymiesjoukkioit tavallisesti sisällissodissa. Henkilömiinaongelma johtuu terrorismista, joka ei taltu sillä, että epäonnistuneen kansainvälisen sopimuksen rinnalle tehdään uusi ja entistä hurskaampi samanlainen sopimus.

Ottawan sopimus määrää allekirjoittajat poistamaan varastoissaan olevat henkilömiinat neljässä vuodessa ja maastoon asennetut kymmenessä vuodessa. Se siis puuttuu ensimmäiseksi sellaisiin henkilömiinoihin, jotka eivät aiheuta niitä humanitaarisia ongelmia, joiden ratkaisemiseksi sopimus on tehty, ja se lykkää todellisten ongelmamiinojen poiston kaukaiseen tulevaisuuteen. Se luottaa siihen, että sopimus toteutuu tarkoitetulla tavalla, vaikka siinä ei ole sovittu tehokkaasta valvonnasta eikä sanktioista, joiden puutteen takia kaikki aikaisemmat vastaavat sopimukset ovat epäonnistuneet. Sen asian kannalta, jota Ottawan sopimus käsittelee, se on varsin heikko asiakirja.

Nyt käsiteltävänä olevassa lisäpöytäkirjassa pystytään vahvistamaan Geneven sopimuksen käytännöllisiä onnistumismahdollisuuksia. Askel on kylläkin lyhyt, mutta se vie kuitenkin hyvään suuntaan. Jo nyt Geneven miinaprosessi on paljon käytännönläheisempi ja siksi tehokkaampi asiakirja kuin ylevästi yleinen Ottawan sopimus.

Mihin oikein perustuu se äkkiä vallalle päässyt viisaus, että hyvin löyhä ja epätasallinen Ottawan sopimus on kaiken kansainvälisen vastuuntunnon ja moraalinen mittari? Miksi Geneven pöytäkirja ja sen jatkojalostamiseksi Suomessakin tehty työ ei merkitse yhtään mitään? Suomella ei ole miinakysymyksessä mitään hävettävää. Puolustusjärjestelmäämme kuuluvasta miina-aselajista ei aiheudu humanitaarisia ongelmia. Suomi noudattaa tosiasiallisesti miinankäytön täyskieltoa, vaikka sillä on niitä varastossa. Olemme aktiivisesti kehittämässä Ge-

neven prosessia miinaongelman ratkaisemiseksi. Jos kaikki maailman maat käyttäytyisivät kuten Suomi, Ottawan sopimuksen kaltaisen asiakirjan tekeminen ei olisi pälkähtänyt kenenkään päähän.

Ulkoministeri Tarja Halosen asettama virkamiesryhmä sai viime joulukuussa valmiiksi suunnitelman Suomen miina-aseistuksen kehittämisestä Ottawan sopimuksen hengessä. Sen mukaan voisimme liittyä Ottawan sopimukseen vuonna 2006. Ohjelman kustannukset olisivat 4,4–4,8 miljardia markkaa kymmenessä vuodessa. Sen toteuttaminen antaisi mahdollisuuden tuhota Suomen varastoissa olevat henkilömiinat vuoteen 2010 mennessä.

Ulkoministeriön aloitteesta tehty sotilaspoliittinen muutosesitys merkitsee puolustusmenojen korotusta melkein puolella miljardilla markalla vuodessa. Maksaisimme aika paljon rahaa saadaksemme puolustusvalmiuden säilymään ennallaan.

Ulkoministeriön miinamuistio tarkoittaa sitä, että yhdenlaisten miinojen kieltosopimuksen perusteella luotaisiin uusi, toisenlaisiin miinoihin perustuva asejärjestelmä. Siinä käytettäisiin humanitaarisin perustein veronmaksajien rahaa tavalla, joka ei parantaisi kenenkään humanitaarisia olosuhteita missään.

Suomen turvallisuuspoliittinen perinne on hyvin asiakeskeinen ja järkiperäinen. Vain neuvostovetoisen rauhanliikkeen kaikkein hulluimpina vuosina Suomessakin esiintyi ajoittain taipumusta ottaa juhlavasti poseeraavia asentoja, joilla ei ollut asiallista sisältöä eikä käytännöllistä merkitystä. Ottawan sopimuksen ylikorostus ja ulkoministeriön laadittu miina-aseen uudistamisohjelma ovat henkistä paluuta rauhanliikkeen mahtipontiseen, mutta sisällyksettömään mielikuvapolitiikkaan. Ennen siinä käytettiin vain turhia sanoja. Jos nyt lähtisimme ulkoministeriön viitoittamalle tielle, mielikuvapolitiikassa alkaisi kulua myös turhaa rahaa.

Tämä hallituksen esitys merkitsee etenemistä sellaisella miinapolitiikan tiellä, joka on vastuullista, jolla voi olla käytännössä edes jonkinlaisia vaikutuksia ja joka jatkaa arvokkaasti Suomen turvallisuuspolitiikan perinteitä. Hallituksen esitys on selvästi tehokkaampi ja rehellisempi miinapolitiikan linjaus kuin Ottawan sopimuksen perään haikailu.

Ed. Jääteenmäki merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Kiljunen: Arvoisa puhemies! Meillä on käsittelyssä hallituksen esitys koskien epäinhimillisiä aseita koskevaa vuoden 1980 YK:n ase-sopimusta, jossa on yhtenä keskeisenä, ehkä keskeisimpänä, epäinhimillisenä aseena nimenomaan maamiinat. Kuten edellä olleissa puheenvuoroissa todettiin, tällä uudella sopimusjärjestelyllä pyritään laventamaan vuoden 80 asesopimuksen kattavuutta koskemaan sisäisiä konflikteja, koskemaan erityisesti myöskin miinojen osalta muun muassa niiden havaittavuutta ja merkintää.

Kaiken kaikkiaan, kuten edellä käytetyissä puheenvuoroissa ja myöskin valiokunnan lausunnossa todetaan, tämä sopimusjärjestely ei kuitenkaan ole ratkaisu niihin, voisiko sanoa, inhimillisiin ongelmiin, jotka liittyvät maamiinojen käyttöön. Tältä osin voi yhtyä edellisen puheenvuoron pitäjän ed. Tarkan puheenvuoroon, kun hän kiinnitti huomiota siinä suhteessa tämän sopimusjärjestelyn heikkouksiin.

Sen sijaan sitäkin hämmästyneempi olin ed. Tarkan puheenvuoron niistä osista, kun hän ryhtyi arvostelemaan sitä vaihtoehtoa, joka myöskin valiokunnan kannanotossa on tuotu vahvasti esille, eli sitä, että jos ja kun pyrkimyksenä on päästä miinoista, miinojen aiheuttamista epäinhimillisistä vaikutuksista eroon humanitaarisiin syihin viitaten, peruslähtökohtana tulee olla miinojen täyskielto. Tätä prosessiahan pyrkii edesauttamaan Kanadan hallituksen aloitteesta Ottawassa laadittu pöytäkirja, jonka, kuten on täällä tuotu jo esille, yli sata valtiota on allekirjoittanut. Hämmästelinkin sitä kritiikkiä, niitä huomioita, joita ed. Tarkan puheenvuorossa oli koskien Ottawa-prosessia.

On tietenkin totta, että Ottawa-sopimuksessa allekirjoittajina eivät ole ne valtiot, joille miinat ovat itse asiassa joko strategisista tai muista syistä tärkeitä. Merkittävimmät tuottajavaltiot ovat poissa siitä sopimusjärjestelystä tässä vaiheessa, mutta ilmiselvästi Ottawa-prosessin peruslähtökohtana on aikaansaada painostusta, liikevoimaa siihen suuntaan, että miinoista päästäisiin lopullisesti eroon.

On pohdittu siten, onko tässä mielessä vajavainen sopimusjärjestelmä toimiva, onko se uskottava. Tiedämme hyvin myöskin eräiden muiden aseistariisuntasopimusten osalta, kuten ydinsulkusopimuksen osalta, että niin sanotut kynnysvaltiot eli ne valtiot, joille ydinaseiden mahdollinen hankinta olisi realistisinta, todennäköisintä, eivät ole suostuneet allekirjoittamaan ydinsulkusopimusta. Näitä valtioitahan ovat Brasilia, Is-

rael, Pakistan ja Intia. Silti kukaan vakavasti kansainvälistä aseistariisuntapolitiikkaa seuraava henkilö ei ole asettanut kyseenalaiseksi ydinsulkusopimuksen merkitystä. Sama huomio täytyy luonnollisesti esittää myöskin nyt koskien Ottawa-prosessia, joka tähtää siis täyskieltoon, ja tässä vaiheessa yli sata maata on siihen prosessiin sitoutunut.

Arvoisa puhemies! Me tiedämme hyvin sen, että miinat ovat vain yksi ase monien muiden aseiden joukossa. Miksi tämä asejärjestelmä on sitten nostettu kansainvälisessä keskustelussa erityishuomion kohteeksi? Syynä on luonnollisestikin se, että verrattuna kaikkiin muihin aseisiin, asejärjestelmiin, jos joukkotuhoaseet jätetään tässä tapauksessa nyt huomion ulkopuolelle eli ydinaseet, kemialliset ja biologiset aseet, miinojen osalta nimenomaan siviiliuhrien osuus on ylivoimaisesti suurin. Se on aiheuttanut tämän, voisiko sanoa, humanitaarisen aspektin niin vahvasti esilletulon miinakeskustelussa. Me tiedämme, että miinoja on levitetty ympäri maailman. 70 maassa on satoja miljoonia miinoja tällä hetkellä. Arviot vaihtelevat, sadasta miljoonasta puhutaan. Tiedämme sen, että nimenomaan vaikeimmin miinojen uhreiksi ovat joutuneet sellaiset maat, jotka ovat muutenkin kehitystasoltaan heikossa asemassa. Kehityksessä käydyissä sodissa miinat ovat aiheuttaneet, ei ainoastaan sodan aikana, vaan nimenomaan sotien jälkeen hyvin vaikeita tilanteita. Nyt myöskin Euroopasta, erityisesti Bosnian kohdalla näemme tämän miina-aseen kavaluuden ja sen, voisiko sanoa, humanitaariset ulottuvuudet.

Tämän vuoksi on käynnistynyt tämä vakava prosessi miinojen täyskiellon osalta. Arvostan sitä, että hallitus on myös omissa linjauksissaan lähtenyt liikkeelle siitä, että Suomenkin hallituksen tavoitteena on se, että saadaan aikaiseksi maailman laajuinen miinojen täyskielto. Nyt on sitten kysymys siitä, millä tavalla.

Eräänä prosessina on nimenomaan niin sanottu Ottawa-prosessi, jossa Suomi ainoana EU-maana ei ole mukana johtuen siitä, että me olemme arvioineet miinan olevan strategisesti niin merkittävä ase Suomessa, että meillä ei ole edellytyksiä allekirjoittaa Ottawa-sopimusta tässä vaiheessa. Sen sijaan me olemme korostaneet niin sanottua Geneven prosessia, eli kysymys on YK:n aseistariisuntakonferenssista, joka säännönmukaisesti toimii siis Genevessä ja käsittelee aseistariisuntakysymyksiä. On katsottu, että se on luontevampi sen vuoksi, kun se on YK:n prosessi, se kattaa kaikki YK:n jäsenvallat, ja sitä

kautta saataisiin myös ongelmallisimmat maat täyskieltoprosessiin mukaan, prosessiin, jolla tähdätään miinojen täyskieltoon. Tämä näkemys on varmasti järkevä ja realistinen. On syytä edesauttaa kaikkia niitä neuvottelupyrkimyksiä, joilla miina-aseesta päästäisiin eroon.

Mikä minulle on ollut ongelmallista silloin, kun me puhumme Suomen kannanmuodostuksesta miinakysymyksessä, on se, että on todettu miinojen olevan Suomelle strategisesti tärkeä ase ja sen vuoksi meidän on vaikeata osallistua aseistariisuntaneuvotteluihin täysipainoisesti ottaen mukaan myös tämä Ottawa-prosessi. Vaikeus on siinä, että silloin kun pyritään kansainvälistä turvallisuutta vahvistamaan aseistariisuntaneuvottelujen kautta, se itse prosessi on turvallisuutta vahvistava.

On täysin selvää, että eri asejärjestelmät ovat eri maille strategisen tärkeitä. Ranskalle, Kiinalle ja eräille muille maille yhtä lailla ydinaseet ovat sellaisia aseita. Saddam Hussein voi vedota siihen, että kemialliset aseet ovat Irakille strategisen tärkeät aseet. Kansainvälinen aseistariisuntaprosessi ei ylimalkaisesti etene, jos tällä perusteella, puhtaasti kansallisista lähtökohdista kieltäydytään osallistumisesta siihen.

Haluan korostaa sitä, että me emme voi asettaa miinojen täyskiellosta puhuttaessa kysymystä näin: Tarvitseeko Suomi maamiinoja? Meidän on asetettava kysymys näin: Tarvitseeko maailma maamiinoja? Ja kun vastaus minulle on ainkin selvä, että maailma ei niitä tarvitse, meidän täytyy yhtenä olla aktiivisesti mukana siinä prosessissa, joka viime kädessä johtaa maamiinojen täyskieltoon.

Ed. M. Pohjola (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voin kyllä yhtyä edustajatoveri Kiljusen näkemyksiin periaatteellisella tasolla maailman laajuisesta maamiinojen täyskiellosta.

Minusta kuitenkin miinat ovat tällä hetkellä Suomelle strategisesti tärkeä osa puolustuksessa, ja niiden korvaaminen muulla järjestelmällä tulisi tässä vaiheessa veronmaksajille kohtuuttoman kalliiksi. Sitä paitsi miinat ovat tällä hetkellä Suomessa varastossa, ja jos niitä joudutaan käyttämään, ne totisesti pannaan sellaiseen paikkaan, että niistä ei ole vaaraa muuta kuin viholliselle, joka olisi tähän maahan tunkeutumassa, joten tällä hetkellä minusta miinakeskustelu kyllä on saanut hätävarjelun liioittelun luonteen, niin tärkeitä kuin se periaatteelliselta kannalta onkin.

Ed. Zyskowiec (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten ed. Kiljunen totesi, on totta, että maamiinat ovat aiheuttaneet maailmalla huomattavaa inhimillistä kärsimystä siviileille ja inhimillistä hätää kehitysmaissa, mutta myös muissa maissa, kuten Bosniassa, jossa niitä on vastuuttomasti käytetty ja suorastaan levitetty sillä tavoin, että siitä varmasti aiheutuu myös siviileille huomattavia kärsimyksiä.

Se, että tästä on sitten seurannut kansainvälinen liikehdintä maamiinoja vastaan ja niiden kieltämiseksi, on ymmärrettävää, mutta että tästä sitten seuraisi se, että Suomen tulisi nyt ruveta asiassa jollain tavoin hötkyilemään, Suomen tulisi nyt ruveta jollain tavoin omaa maamiinapolitiikkaansa uudelleenarvioimaan, kuten Suomessa innokkaimmat ovat ryynnänneet vaatimaan, se on mielestäni outo johtopäätös.

Suomelle maamiinat ovat tärkeitä, kuten ed. M. Pohjolakin totesi. Suomen politiikka tässä suhteessa on hyvin vastuullista, ei sellaista, jolla aiheutetaan aiheettomia kärsimyksiä ulkopuolisille siviileille.

Kun ed. Kiljunen sanoi, että ei tule asettaa kysymystä siten, tarvitaanko Suomessa maamiinoja, niin kyllä se kysymys Suomen kannalta pitää juuri siten asettaa. Meidän pitää miettiä asiaa oman kansallisen etumme kannalta ja arvioida kysymystä juuri tässä valossa.

Se, että pelätään, että meidän maamme kansainvälinen maine tai imago jotenkin siitä kärsisi, että suhtaudumme tähän asiaan pragmaattisesti ja oman kansallisen etumme ja maanpuolustuksemme kannalta, sellainen ajattelu on mielestäni todellakin virheellistä ja vähintään hätävarjelun liioittelua. Suomi tunnetaan aseistariisuntakysymyksissä hyvin vastuullisesti ja järkevästi toimivana maana, enkä voi kuvitella, että tästä suhtautumistavasta voisi olla meille mitään vahinkoa edes mielikuvapuolella.

Ed. Kiljunen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse asiassa omassa puheenvuorossani en peräänkuuluttanut sitä, että Suomi hötkyilisi tässä maamiinakysymyksessä. Olen naista oikeastaan olisi se, että Suomi ei viivyttaisi sitä kansainvälistä prosessia, joka on käynnistymässä ja käynnistynyt.

Tältä osin on muun muassa Ottawan prosessiin liittyen todettava se, että Euroopan unioni ei pysty muodostamaan yhteistä kantaa maamiinojen täyskiellosta johtuen siitä, että Suomi ainoa maana ei ole kuin tarkkailijana Ottawa-prosessissa. Tässä suhteessa ei ole enää kysymys

hötkyilystä vaan siitä, että olisimme osana sitä samaa kansainvälistä prosessia, joka tähtää maamiinojen täyskieltoon.

Kun tässä todettiin, että Suomi on ollut vakava aseistariisunnan puolestapuhuja kansainvälisesti, se pitää ehdottomasti paikkansa. Suomi, jos mikä, on ollut maa, joka on pyrkinyt sekä neuvottelualoittein, välittäjätoiminnalla ja monella muulla tavalla edesauttamaan kansainvälistä aseistariisuntaa. Minun suurin pelkoni on se, että tässä maamiinakysymyksessä meidän aseistariisuntapolitiikkamme uskottavuus saattaa joutua osittain kyseenalaiseksi. Tämä on se seikka, joka myös tulee huomioida silloin, kun puhumme täyskielto tavoitteeseen mukaanmenosta.

Mitä tulee alueelliseen puolustusjärjestelmäämme ja maamiinojen käyttöön Suomessa, että Suomessa miinoja käytettäisiin eri tavalla kuin muualla maailmassa, Elisabeth Rehn muun muassa on kertonut siitä, voisiko sanoa, maamiinojen aiheuttamasta humanitaarisesta kriisistä, mikä on Bosniassa. Hän toteaa, että siellä on toimittu hyvin pitkälle samalla tavalla kuin Suomessa suunnitellaan toimittavan mahdollisissa kriisin oloissa. Ei siellä ole maamiinoja levitetty summittain sinne tänne. Ne on merkitty karttoihin, ja on tietyt strategiset paikat, jotka on miinoitettu. Sodan oloissa joka tapauksessa monta kertaa nämä merkinnät muodostuvat sattumanvaraisemmiksi ja niitä häviää. Sisällissodan kuluessa erityisen vaikeaksi tulee tilanteen hallitseminen. Suomessa, kun miinojen sijoittelu liittyy alueelliseen puolustusjärjestelmäämme, olisimme periaatteessa saman kaltaisessa mahdollisessa tilanteessa.

Ed. U. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Zyskowiecille, joka ei ole paikalla, toteaisin, että maamiinat ovat erityisen julma ase, koska ne surmaavat siviilejä. Näin on siitä huolimatta, että Suomella on tarkat suunnitelmat ja tavoitteena on vain maamme rajojen puolustaminen. Kansainvälisesti kuitenkin aseistaneuvottelujen kannalta on olennaista, millaista asejärjestelmää pidetään yllä ja miten neuvottelemme muissakin asioissa. Myös oma maamiinapolitiikkamme vaikuttaa Suomen uskottavuuteen.

Ulkoministeriön valmistelu tässä kysymyksessä on varsin hidasta, ja ehdotukset korvaavista järjestelmistä ovat erittäin kalliita. Olen valmis hyväksymään sen, että maamiinat korvataan jollakin vähän vähemmän julmalla järjestelmällä,

mutta toivon, että tämä korvausjärjestely ei olisi kallis. Kaiken kaikkiaan tämä kysymys liittyy myös aseidenriisuntaan ja siihen, mitkä ovat Suomen asemaäärärahat, ja tässä mielessä on kytkentä myös helikopteriasiaan. Toivonkin, että saamme, kun helikopterikysymys tulee eduskunnassa päätettäväksi, erittäin perusteellisen selvitöksen siitä, miten helikopterihankinta vaikuttaa Suomen taloudellisiin mahdollisuuksiin luopua maamiinoista.

P u h e m i e s : Ed. Anttila, kehotan muistamaan, että kyseessä oli vastauspuheenvuoro.

Ed. S. K a n e r v a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jalkaväkimiinoista luopuminen olisi Suomen tapauksessa yksipuolista aseistariisuntaa ja johtaisi Suomen puolustuskyvyn oleelliseen heikkenemiseen. Maamiinoista luopuminen on siis maamme kannalta erittäin epäisänmaallista politiikkaa, johon yhdenkään kansanedustajan ei pitäisi langeta.

Ed. Kiljusen eräässä eduskuntakeskustelussa mainitsemat Pietarin viattomat, nälkäiset pakolaiset eivät edes halutessaan löytäisi niitä miinoja. Niin hyvin ne ovat monien lukkojen takana Puolustusvoimien varastossa.

Suomen sen sijaan tulisi tukea ja edistää kansainvälistä miinojen vastuullista käyttöä. Se merkitsee niiden käyttämistä vain puolustustarkoituksiin ja selvästi merkityille paikoille niin, että ne ovat helposti raivattavissa.

Ed. L a a k s o : Rouva puhemies! Lienee sopiva ajankohta käsitellä miina-aseen merkitystä Suomen puolustusjärjestelmässä, koska vaikuttaa siltä, että ne, jotka kaikkein innokkaimmin puolustavat jalkaväkimiinoja, ovat usein huonosti selvillä siitä, mikä jalkaväkimiinojen tarkoitus suomalaisessa puolustusjärjestelmässä on. Toisaalta monille meistäkin, jotka kaikkein aktiivisimmin kannatamme jalkaväkimiinoista luopumista, on välttämätöntä tietää, millä perusteilla jalkaväkimiinoja puolustetaan osana suomalaista puolustusjärjestelmää.

Itse asiassa jalkaväkimiinoista käyty keskustelu on tuonut julkisuuteen sen tosiasian, joka on ollut varsin peitossa aiemmin, että virallisessa puolustusdoktriinissa, virallisessa puolustusopissa jalkaväkimiinoilla on hyvin keskeinen merkitys eikä vain jalkaväkimiinoilla vaan erilaisilla miinajärjestelmillä, myös muilla kuin jalkaväkimiinoilla.

Lähtökohtana virallisessa puolustusopissa on

se, että miina-ase soveltuu erityisen hyvin siihen puolustusjärjestelmään, joka meillä on käytössä, niin sanottuun paikallisuuspuolustusjärjestelmään. Kun me tarkastelemme tätä asiaa suomalaisen voimassa olleen sotilasopin kannalta, voidaan sanoa, että puhtaasti puolustuksellisin perustein esimerkiksi jalkaväkimiinoista luopumiseen ei löydy perusteita. Mutta samanaikaisesti viime aikoina, kuten me olemme huomanneet, on käyty keskustelua puolustusopin muutoksesta, puolustusopin painopisteissä tapahtuvista muutoksista.

Nyt vaikuttaa siltä, että aiemmin kaikkein keskeisimmän uhkakuvan, jota varten me olemme rakentaneet erilaisia puolustuksellisia järjestelmiä, lähtökohtana on ollut se, että Suomea vastaan voidaan toimeenpanna massiivinen, laajamittainen maavoimien hyökkäys, jota varten nimenomaan alueellinen puolustusjärjestelmä on tarpeen ja jonka pohjalle myös on rakennettu kokonainen sarja erilaisia sotilaallisia toimia ja on otettu käyttöön joukko asejärjestelmiä.

Nyt me olemme kuitenkin siirtymässä toisenlaiseen puolustusjärjestelmään. Uskokoon kuka tahtoo, että Suomea ensisijaisesti uhkaa tällä hetkellä valtiojohtoon kaappaustilanne, yllättävä strateginen isku, kuten puolustusselonteko sitä kutsuu. Eihän siihen kukaan usko, mutta se on se virallinen oppi, jota tällä hetkellä pidetään voimassa.

Mutta, rouva puhemies, ongelma tässä onkin se, että jalkaväkimiinat osana sellaista puolustusjärjestelmää, jossa ne nyt ovat olemassa, eivät sovellukaan enää uuteen, kehitteillä olevaan puolustusoppiin. Ne ovat jopa ristiriidassa tällaisen puolustusopin kanssa. Tavallaan voidaan sanoa, että niillä, jotka kaikkein voimakkaimmin ja tiukimmin pitävät tällä hetkellä kiinni jalkaväkimiinoista, on ikään kuin vähintäänkin toinen jalka, useimmin molemmat jalat ja ennen kaikkea sydän ja mieli kiinni vanhassa puolustusopissa, siinä käsityksessä, että kriisitilanteessa Suomen merkittävin uhka olisi massiivinen, laajamittainen maavoimien tapahtuva hyökkäys, jonka varalta on ylläpidettävä myös mittavaa jalkaväkimiinajärjestelmää.

Jalkaväkimiinat ovat tavattoman huokea ase. On aivan totta, että pienin kustannuksin voidaan korottaa niin sanottua hyökkäyskynnystä. Jalkaväkimiinat ovat halpoja, mutta niillä on varmasti hyökkäyskynnystä korottava vaikutus. Miinoitteilla voidaan tehokkaasti korvata taisteluvoimaa ja muuta asevaikutusta sekä lisätä

maavalvontakykyä erityisesti sivusta- ja selusta-alueelta.

Jalkaväkimiinojen olemassaolon oikeutusta puolustetaan tällä hetkellä ensi sijassa sillä, että niillä vaikeutetaan panssarimiinojen käsin raivaamista. Kun massiivinen, laajamittainen hyökkäys tapahtuu maavoimin ja ennen kaikkea panssarivoimin, panssarivoimien etenemisen estämiseksi kylvetään panssarimiinoja. Jotta panssarimiinoja taas ei voida raivata, ne suojataan niin sanotuilla jalkaväkimiinoilla. Tämä on virallisessa puolustusopissa oleva keskeisin tehtävä jalkaväkimiinoille.

Lisäksi jalkaväkimiinoja käytettäisiin katveisa ja peitteisessä maastossa, joiden kautta hyökkääjä voisi päästä tunkeutumaan puolustusasemiin. Jalkaväkimiinat ovat myös tärkeä, jopa olennainen osa sellaisten kohteiden kuin siltojen, kanavien, satamien, linnakkeiden ja lentotukikohtien puolustamisessa. Toisaalta myös osana paikallispuolustusjärjestelmää sissitoiminnassa jalkaväkimiinoja on taas tarkoitus käyttää sisien lepo- ja huoltoalueiden suojaamisessa, ylläköissä, ylläköiden jälkeisen irtautumisen suojaamisessa sekä takaa-ajajien toiminnan vaikeuttamisessa. Tämä kaikki on osa sitä puolustusoppia ja sitä virallista jalkaväkimiinojen käyttöoppia, joka tällä hetkellä on olemassa.

On aivan selvää, jos näistä lähtökohdista pidetään kiinni eli siitä puolustusopista, jonka mukaan Suomea uhkaa laajamittainen, massiivinen maavoimin tapahtuva hyökkäys, jonka kärjessä kulkevat panssarit jne., että sen varalta täytyy olla laajamittainen armeijareservi, täytyy olla nykyisen kaltainen paikallispuolustusjärjestelmä ja pitää olla myös jalkaväkimiinat. Ne ovat olennainen osa tätä puolustusjärjestelmää.

Mutta, hyvät herrat, varsinkin te, jotka kaikkein aktiivisimmin puolustatte jalkaväkimiinoja, te olette juuri niitä, jotka kerotte, että puolustusdoktriini on muuttunut, että puolustusdoktriini ei olekaan enää tämä vaan nykyään tarvitaan toisenlaista armeijaa, tarvitaan nopeasti liikkuvaa, tarvitaan helikoptereita, tarvitaan nopeasti liikkuvia panssaroituja taistelujoukkoja jne. Uhkakuva onkin teidän sodassanne aivan toinen, teidän kriisissänne aivan toinen. Teillä on nyt vaikeus sijoittaa jalkaväkimiinat tähän teidän uuteen uhkakuvaanne, siihen uhkakuvaan, jota kenraali Hägglund viime viikolla perusteli, jota hädin tuskin kukaan Suomessa varmaan todesta otti.

Mutta tämä uhkakuva, johon kenraali Hägglund viittasi, on kirjattu esimerkiksi hallituksen

puolustusselontekoon. Sieltä se löytyy. Tätä kauttahan meillä on väitetty, että jopa eduskuntakin olisi hyväksynyt tällaisen kenraali Hägglundin opin mukaisen uuden puolustusopin. Mutta tähän uuteen puolustusoppiin jalkaväkimiinat soveltuvat kovin huonosti. Mihin sotaan te nyt, hyvät herrat, olette valmistautumassa, te, jotka niin aktiivisesti pidätte kiinni jalkaväkimiinoista?

Miinatyöryhmä on hyvin looginen. Miinatyöryhmä lähtee siitä, että jos jalkaväkimiinoista luovutaan, silloin on harkittava jalkaväkimiinojen korvaamista joillakin toisenlaisilla, uuteen puolustusoppiin soveltuvilla sotilaallisilla järjestelmillä. Näitä uusia järjestelmiä miinatyöryhmä esittää kokonaisen leegion.

Ensimmäinen paketti muodostuu jalkaväkimiinojen korvaamisesta muunlaisella miina-aseistuksella. Jalkaväkimiinat korvattaisiin muunlaisella nykyaikaisella miina-aseistuksella, olemassa olevaa miinakalustoa modernisoitaisiin, tykistöille ja kranaatinheittimistöille hankittaisiin maaliin ohjautuvia niin sanottuja kuorma-ammuksia, jalkaväen tulitukiasetusta kehitettäisiin jne.

Miinatyöryhmä on arvioinut, ed. Tarkka, että tämä ensimmäinen paketti, jolla korvattaisiin jalkaväkimiinat, maksaisi juuri sen, minkä te mainitsitte, noin 4,4—4,8 miljardia markkaa, voimme puhua noin 5 miljardista markasta. Mutta jos te olisitte lkenut miinatyöryhmän mietintöä vähän pidemmälle, huomaisitte, että miinatyöryhmä esittää paljon enemmän kuin 5:tä miljardia markkaa. Se esittää myös niin sanottuja täydentäviä sotilaallisia toimenpiteitä, jotka ovat välttämättömiä miinatyöryhmän mukaan, jotta jalkaväkimiinoista voitaisiin luopua. Ei siis riitä vain jalkaväkimiinojen korvaaminen miina-aseilla, on otettava käyttöön koko joukko muita sellaisia sotilaallisia toimenpiteitä, jotka maksavat vielä toisen 5 miljardia markkaa, ed. Tarkka.

Toinen paketti, josta meille kerrotaan vain, että kustannusarvio on suuntaa antava, tarkemat selvitykset odottavat valmistumistaan, täydentävät sotilaalliset toimenpiteet, maksaisi myös noin 4,4—4,8 miljardia markkaa eli noin 5 miljardia markkaa. Kaiken kaikkiaan miinatyöryhmä esittää, että jos ja kun jalkaväkimiinoista luovuttaisiin, samalla hankittaisiin uusia asejärjestelmiä, joiden kokonaiskustannukset nousevat noin 10 miljardiin markkaan.

Luulen, että miinakeskustelussa pitäisi kriittisesti tarkastella miinatyöryhmän työtä eli sitä, valmistautuuko miinatyöryhmäkin aseiden kor-

vausesityksillään kuitenkin olennaisesti sellaiseen uhkakuvaan, joka on jo vanhentunut, vai onko lähtökohta se, kuten väitetään, että tässä otettaisiin huomioon tämä uusi uhkakuva. Vaikuttaa siltä, että Suomen johto ei nyt oikein tiedä, missä mennään, mikä meitä uhkaa. Ei tiedetä, uhkaako laajamittainen sotilaallinen maavoimin tapahtuva hyökkäys vai uhkaako tällainen kaappauksenomainen yllättävä strateginen isku. Kuitenkin tämän kysymyksen arviointi on olennaisen tärkeää siksi, että vastaus tähän kysymykseen tuo aivan erilaisia asejärjestelmiä ja aivan erilaisia kustannuksia riippuen siitä, minkä uhkakuvan me valitsemme. Molempia me emme kustannusten suuruuden takia voi valita. Se on käynyt yhä useammalle selväksi.

Rouva puhemies! Ulkoministeriön virkamiesten kesken on käyty mielenkiintoinen keskustelu viime aikoina miinakysymyksestä. He ovat pohjineet sitä, onko mitään toista sellaista kysymystä, jossa ulkoministeriön virkamiehet olisivat arvioissaan epäonnistuneet niin pahasti kuin ... (Ed. Bremer: Verotusasioissa!) — Ulkoministeriö ei onneksi päästä siitä. — ... kuin arvioissa siitä, kuinka moni maa liittyy tähän niin sanottuun Ottawan prosessiin. Meillekin kerrottiin vielä eräässä vaiheessa, että Ottawan prosessiin on tulossa mukaan vain 50—70 maata ja kun Ottawan prosessissa on nyt 126 maata, niin pidän myönteisenä sitä, että ulkoministeri Halonen ensimmäisenä on valmis tunnustamaan sen, että ulkoministeriön arvio Ottawan sopimukseen liittyvistä maista meni todella pahan kerran pieleen. Ei nähty sitä, että se kansalaisjärjestöjen ja kansalaisliikkeen paine, joka monissa maissa on, on niin voimakas, että se pakottaa sellaisetkin hallitukset, jotka aluksi suhtautuivat varsin vastentahtoisesti Ottawa-sopimuksen allekirjoittamiseen, tulemaan mukaan. Nyt mukana on siis 126 maata. Suomi ei, kuten täällä on todettu, ole tässä mukana.

Olen vakuuttunut siitä, että Suomi joutuu ennemmin tai myöhemmin liittymään Ottawan sopimukseen. Mutta en ole vakuuttunut siitä, että meidän pitäisi korvata jalkaväkimiinat sellaisella tavalla, jota tämä miinatyöryhmä esittää. Se tulisi kalliiksi ja vaikuttaa siltä, että kysymys on kenraalien iltalypsystä, jolla yritetään liittää puolustuselänteiden asehankintaohjelmaan vielä koko joukko uusia asejärjestelmiä.

Samalla on sanottava, että se aikataulu, jota miinatyöryhmä esittää, on hidas. Miinatyöryhmään, kuten ed. Tarkka totesi, esittää, että Suomi liittyisi Ottawan sopimukseen vasta vuonna

2006 ja hävittäisi varastoissa olevat jalkaväkimiinat vuoteen 2010 mennessä. Tämä aikataulu on liian hidas. On välttämätöntä, että Suomi muun muassa siitä syystä, jonka ed. U. Anttila otti esille, että Suomi säilyttäisi uskottavuutensa ase-riisuntaneuvotteluissa, omalta osaltaan pohtisi, millä tavoin voimme liittyä Ottawan sopimukseen jo huomattavasti aiemmin.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Ed. Laakson puhe oli tasa-arvolain vastainen, kun hän käytti sanontaa ”hyvät herrat”. Kyllähän naisillakin voi olla miinoittamissuunnitelmia toki tässä mielessä.

Minun puheenvuoroni on kyllä hyvin turha ja on tämän keskustelun aikana käynyt entistä turhemmaksi. En viitsi sitä kuitenkaan peruuttaa varsinkin, kun täällä on tuotu aivan uusia sotilaallisia ilmaisuja muun muassa ”vähän vähemmän julma ase”, ”vähän vähemmän vahingollinen ase” ja kun tämä esitys vähän kyynisesti arvioituna merkitsee sitä, että miinakentät ja miinat pitäisi merkitä tarkkaan, jotta niihin ei astuttaisi. Tulee vain mieleen, mitä sellaisilla miinoilla tehdään, joihin merkitään suomen ja venäjän kielellä: Tässä on miina. Älä astu tähän.

Aivan niin kuin ed. S. Kanerva totesi, jos meillä ei olisi ollut viime sodan aikana hyvin voimakasta ja vahvaa miinoitussysteemiä, niin vaikka oltiin kuinka sankarpoikia, niin kyllä paljon pidemmät askeleet olisi tullut itärajalla taatusti. Niin merkittävä se oli meidän puolustuksemme kannalta, eivätkä nämä olosuhteet ole miksikään muuttuneet sen paremmin strategisesti kuin käytännössä. Toisin sanoen Suomen pitää miina-aseistaan pitää kiinni hyvin tiukasti. Tuskinpa meillä tulee sellaisia korvaavia puolustusmenetelmiä, jotka tämän asian Suomen olosuhteissa korvaavat.

Ed. Tiilikainen: Arvoisa puhemies! Täällä käydyssä keskustelussa sekä jalkaväkimiinoja vastustavissa että puoltavissa piireissä on ehdottomasti unohdettu se päämäärä, mihin pyritään. Päämääränä on niiden kauheuksien poistaminen, mitä televisiossa joka päivä nähdään: raajarikkoisia ja silpoutuneita siviilejä. Kumpikaan näistä sopimuksista sen paremmin Ottawan sopimus kuin Geneven sopimukseen eivät tätä täytä.

Suomen miinat ovat varastossa, niin kuin täällä moneen kertaan on tavattu sanoa, ja niitä käytetään ensisijaisesti meitä hyökkäävää vihollista vastaan. Suomen puolustus perustuu pitkäl-

ti miinoihin. Miina on köyhän valtion ase ja täällä itketään päivittäin sekä tässä salissa että lehdistössä puolustusbudjetin runsautta ja Puolustusvoimien kehittämistä, kuinka kallista se on ja asetetaan meidän maanpuolustuksemme kyseenalaiseksi heikentämällä mahdollisuuksia puolustaa tätä maata mahdollisimman tehokkaasti mahdollisimman halvoin välinein.

Eivät poista nämä sopimukset kärsimyksiä eikä päästä siihen päämäärään, jonka ed. Kiljunen sanoi. Miina, jalkaväkimiina on varsin inhimillinen ase. Se vie jalan, mutta säästää hengen, kaikki muut aseet ovat paljon pahempia. Esimerkiksi rynnäkkökiväärillä pyritään ampumaan sisäelimiin, jolloin haavoitettu kituu mahdollisimman pitkään ja se sitoo useamman miehen sitten auttamaan. Eli miina ei ole sillä lailla epäinhimillinen kuten monet muut aseet. Siviilit joutuvat pommitusten kohteina kärsimään hyvin paljon enemmän kuin mitä sodassa jalkaväkimiinojen aiheuttamat tappiot ovat. Kun nämä miinoja käyttävät joukot ovat sisällissodassa olevia joukkoja tai muita terroristeja, niitä eivät valtioiden väliset sopimukset sido eikä tähän päämäärään tätä kautta päästä.

Ed. K e m p p a i n e n : Rouva puhemies! On harmittavaa, että tälläkään erää ei tähän keskusteluun jää paljon enemmän aikaa. Siksi puhun tästä paikaltani, enkä ehdi monta asiaa sanoa.

Kun taaksepäin katsoo, niin on myös harmi, että tästä ei ole syntynyt oikein kunnon parempaa debattia ennen kuin hallitus jo alkoi linjata päätöksiään. Kyllä tästä niin iso kysymys on nousemassa, tämä kysymyshän neljä viisi vuotta sitten nousi kansainvälisillä areenoilla keskusteluun. Totta kai me ymmärrämme kaikki ne haittavaikutukset ja olemme valmiit tekemään kaikemme, että ne tahot, jotka voivat vastuuta kantaa, toimisivat siten, että tällaisia vahinkoja, mitä jalkaväkimiinat kehitysmaissa aiheuttavat, voitaisiin vähentää. Mutta ne johtopäätökset, joita Suomeen tästä on tehty, mielestäni ovat olleet vaillinaisesti mietittyjä ja keskusteltuja. Tässä

tavallaan käy niin, että molemmilla puolilla ollaan vähän monologia puhumassa, ei niinkään keskustelua.

Ei tämä ed. Laakson puheenvuoro kovin huono ollut. Hän puhui hyvin analyttisesti, mutta siinä, miten tästä vaikeasta tilanteesta mentäisiin eteenpäin, ei kyllä olisi lupa oikaista eikä tehdä sellaisia johtopäätöksiä, että me tekisimme puolustuspoliittisia strategiamuutoksia kovin äkkiä. Ei meillä ole siihen mahdollisuuttakaan. On aivan turha vähätellä niitä kymmentä miljardia, jotka strategiaan menisivät, jos äkkiä tekisimme muutoksen.

Peruskysymys oli varmasti se, minkä ed. Kiljunen teki, että kummasta me ennen kaikkea täällä huolehdimme, Suomen turvallisuudesta vai maailman turvallisuudesta. Kyllä minä ainakin itse koen, että minun voimani ja minun vaikutusvaltani eivät oikein riitä Suomen turvallisuutta kauemmaksi. Silloin johtopäätös väkisin joutuu olemaan erilainen kuin minkä ed. Kiljunen teki, vaikka ymmärrän ne periaatteet hyvinkin hyvin. Oikeastaan ed. Kiljuselta pitäisi kysyäkin, kumpi sittenkin on tärkeämpää, huolehtiako ensin omasta turvallisuudesta. Minä uskon, että sen jälkeen, kun me sen olemme tehneet, sitten meillä on kyllä paljon paljon paremmat mahdollisuudet huolehtia myös muiden turvallisuudesta. Mutta jos me tämän lyömme laimin, silloin jossakin vaiheessa taitaa olla vaarana, että puhe- ja toimivaltamme menee myös.

P u h e m i e s : Asian käsittely keskeytetään.

P u h e m i e s : Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 13.55.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen